

AZ ÁLLAM, MINT PIACI SZEREPLŐ A MAGYAR TELEKOMMUNIKÁCIÓ PIACÁN*

Kékesi Klaudia-Kondor Marianna¹

A távközlés (vagy telekommunikáció) nagy távolságra történő kommunikációt jelent, azaz a kommunikáció lehetőségének kibővítését nagyobb távolságokra, anélkül, hogy az információ eredeti hordozóját kísérelnénk meg áthelyezni.² A telekommunikációs szektor olyan vállalatokat foglal magában, amelyek globális szinten biztosítják a kommunikáció lehetőségét telefonon, interneten, rádióhullámokon keresztül, vezeték nélküli vagy kábeles kapcsolatok révén. Ezek a cégek fejlesztették ki azt az infrastruktúrát, amely lehetővé teszi hang, szöveg- és videóadatok továbbítását bárhová a világon. Az iparág legnagyobb szereplői közé tartoznak a vezetékes és mobiltelefon-szolgáltatók, a műholdas társaságok, a kábelszolgáltatók, valamint az internetszolgáltatók.³ A blogbejegyzésünkben a mobiltelefon- szolgáltatás piacára szeretnénk részletesebben kitérni.

1. A magyar telekommunikáció múltja

A magyar telekommunikáció⁴ fejlődése 1847-ben kezdődött az első távírvonal kiépítésével Pest és Pozsony között. 1877-ben jelent meg Magyarországon a telefon, az első budapesti telefonvonal pedig 1881-ben létesült. A telefonhálózatot kezdetben magánvállalatok, később a Magyar Királyi Posta fejlesztette, de a világháborúk jelentős károkat okoztak az infrastruktúrában hazánkban is.

A szocialista időszakban az állami irányítás alatt újjáépítették a hálózatot, de a technológiai fejlődés elmaradt Nyugat-Európától. Majd a rendszerváltás után a liberalizáció és külföldi befektetések felgyorsították a fejlődést. Az 1990-es években a Matáv vezetésével modernizálták a hálózatot, a mobiltelefonok és a GSM-hálózatok elterjedése forradalmi változásokat hozott. A 21. században az internet, az okostelefonok, valamint az 5G technológia térhódítása Magyarországi telekommunikációs infrastruktúrájában is megjelent.

* DOI 10.21867/KjK/2024.3.4.

¹ *Kékesi Klaudia*, IV. éves jogász hallgató, DE ÁJK; *Kondor Marianna*, IV. éves jogász hallgató, DE ÁJK

² Lajtai Dániel: *Távközlés és kommunikáció ma*.
<https://people.inf.elte.hu/paraszt/ladmaat/tavkozles.htm>, (2024.11.18.)

³ Bata Boglárka Viviana: *A magyar telekommunikációs piac átalakulása, a Vodafone UPC felvásárlás*. Budapesti Corvinus Egyetem, Szakdolgozat, 10.

⁴ A magyarországi vezetékes távközlés kronológiája, https://www.hshe.hu/?page_id=5341, (2024.11.18.)

2. Vodafone Magyarország

A Vodafone Magyarország Távközlési Zrt. egy globális telekommunikációs szolgáltató része, amely a világ egyik vezető mobilkommunikációs szolgáltatójaként Európában, a Közel-Keleten, Amerikában, Afrikában és Ázsiában is jelen van, világszerte több mint 461 millió ügyfelet szolgál ki.⁵ A vállalat jelenleg 70,5%-ban az Antenna Hungária és 29,5%-ban a Corvinus Zrt tulajdonában áll. A több mint 70%-os tulajdonrész miatt szokás az Antenna Hungária Zrt. leányvállalatának is nevezni. A dolgozat kiemelt hangsúlyt fektet a vállalat felvásárlására, amely eredményeként a cég magánkézből állami tulajdonba kerülése következik be, ugyanis az Antenna Hungária tulajdon része felvásárlás következtében a magyar állam tulajdonában levő 4iG tulajdonát képezi.

1999-ben a Vodafone Magyarország Rt. – az akkori VRAM és Primatel – elnyerte a koncessziós jogot a magyarországi GSM 900/DCS 1800 mobil rádiótelefon hálózat kiépítésére. A Vodafone Magyarország 1999-es koncessziós jogának odaítélése azzal a céllal történt, hogy az állam elősegítse a telekommunikációs piac liberalizációját és növelje a piaci versenyt. A kormány már nem kívánt kizárólagos szereplőként jelen lenni a mobil szolgáltatások terén, hanem lehetővé kívánta tenni a magánvállalatok számára, hogy saját hálózataikat kiépíthessék. Ezzel párhuzamosan a verseny fokozására is törekedtek, hogy a piac rugalmasabbá és dinamikusabbá váljon, a fogyasztói igények gyorsabb kielégítése érdekében. A szolgáltató kezdetben még a versenytársainak, a Westel és a Pannon GSM hálózatának tornyait használta. akik egyébként már 1994 és 1995 óta rendelkeztek koncessziós joggal.

2000-es évek elején a Vodafone Group megvásárolta a Pannon GSM 100%-át, így a vállalat neve Vodafone Magyarország Zrt.-re változott. Ezzel a lépéssel a Vodafone globális márkája a magyar piacon is megjelent, kezdetben még csak mobilszolgáltatóként, rövid időn belül azonban már korlátlan internetszolgáltatást is biztosított az ügyfelei számára. A szolgáltató indulásakor az Antenna Hungária mindössze 20%-os tulajdonrészrel rendelkezett a vállalkozásban, amit 2004-ben eladott a Vodafone Internationalnek.⁶

2010-ben a Gazdasági Versenyhivatal a Vodafone-t és a T-Mobile-t is megbírságoolta, mert mindkét vállalat azt állította, hogy a leggyorsabb mobil adathálózattal rendelkezik az országban, anélkül, hogy erre megfelelő bizonyítékot szolgáltatott volna. A kampányokban megjelent reklámszövegek, mint például „Magyarország leggyorsabb mobil adathálózata” vagy „Nálunk böngészhetsz a leggyorsabban a hazai

⁵ A Vodafone Magyarország Zrt. 2015/2016. évi vállalati felelősségvállalási jelentése, <https://www.vodafone.hu/static/vallalati-felelossegvallalas/2015-2016.pdf>, (2024.11.18.)

⁶ https://www.vodafone.hu/static/egyeni/prepaid/vodafonerol/magyarorszagon/sajtoanyagok/10evemagyarorszagon/letoltesek/Vodafone_Global_tortenete_roviden_fin.pdf, (2024.11.18.)

mobilszolgáltatók közül”; a fogyasztókban hamis benyomást kelthettek, megtévesztették, elhitették a fogyasztókkal, hogy a Vodafone hálózatában érhető el a legnagyobb webböngészési sebesség. A Vodafone felmérést készített az adathálózatának teljesítményére vonatkozóan és kiemelte hálózati szolgáltatások kedvező tulajdonságait, azonban a vizsgálat során bebizonyosodott, hogy a mérések nem reprezentálták a mobilinternet szolgáltatás szempontjából lefedettnek tekinthető teljes területet.

A Gazdasági Versenyhivatal megállapította, hogy a vállalkozások jogszerűtlen összehasonlító reklámokat alkalmaztak a fenti magatartásukkal és a fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytattak. A GVH a Vodafone-t 50 000.000 forint, a Magyar Telekomot 100.000.000 forint bírság megfizetésére kötelezte. A bírságösszegek különbségét elsősorban a reklámokra fordított kiadások eltérő mértéke indokolta.⁷

2012-ben 50%-os vegyesvállalatot hozott létre a Tescoval és elindult a Tesco Mobile szolgáltatás, ez a partnerség volt az első hivatalos együttműködés a két cég között a világon. 2019-ben a vállalat felvásárolta a UPC Magyarországot, a UPC márkanevet 2020 áprilisában meg is szüntették országszerte. 2020-tól a Vodafone torony üzletágát hozták létre. A torony üzletág a telekommunikációs iparágban az infrastruktúra-specifikus tevékenységekre utal, különösen a mobilhálózati adótoronyok üzemeltetésére, karbantartására és bérbeadására. Ez az üzleti modell egyre elterjedtebb a távközlési szektorban, ahol a szolgáltatók elkülönítik az infrastruktúrát (például az adótoronyokat és kapcsolódó eszközöket) a szolgáltatói tevékenységtől, hogy javítsák hatékonyságukat és növeljék bevételeiket. Európa szerte a Vantage Towers nevű cég üzemelteti.⁸

A kezdetektől egészen 2023-ig elmondható, hogy a vállalat javarészt magántulajdonban volt, azonban 2023 januárjában a tulajdoni részesedések gyökeresen megváltoztak, ugyanis megtörtént a rendszerváltás óta legnagyobb vállalati felvásárlás Magyarországon.

⁷<https://www.vg.hu/cegvilag/2012/06/oriasi-birsaggal-sujtotta-a-vodafone-t-es-az-mtelekomot-a-gvh> (2024.11.18.)

⁸ Bata Boglárka Viviana: i. m. 53-59. o. http://publikaciok.lib.uni-corvinus.hu/publikus/szd/Bata_Boglarka_Viviana.pdf (2024.11.19.)

3. Állam, mint magánszereplő a piacon: Vodafone Magyarország felvásárlása

A Vodafone Magyarország felvásárlásának bejelentése 2021. szeptember 23-án történt, és a tranzakció a Vodafone Group és a 4iG Nyrt. között valósult meg.⁹ A Vodafone Group, a világ egyik legnagyobb telekommunikációs szolgáltatója, már hosszú évek óta jelen volt a magyar piacon, ahol a mobiltelefon-szolgáltatások mellett szélessávú internetet és egyéb digitális szolgáltatásokat is kínált. A 4iG viszont a magyar piacon gyorsan növekvő, helyi székhelyű technológiai vállalat. A budapesti központú, magyar többségi tulajdonban álló 4iG vezető szerepet tölt be a távközlési, IT rendszerintegrációs, úripari és technológiai szolgáltatások területén Magyarországon és a Nyugat-Balkánon. Anyavállalata, a Budapesti Értéktőzsdén jegyzett 4iG Nyrt. Bevételeinek 86%-át a távközlési szektor adja, portfólióját Magyarországon és a régióban az Antenna Hungária fogja össze, amelyben a magyar állam 23,8%-os tulajdonnal rendelkezik (így a magyar állam közvetett tulajdonossá vált).

Az elmúlt évek akvizíciói, például a Vodafone Magyarország és a DIGI felvásárlása révén a 4iG az ország második legnagyobb telekommunikációs szolgáltatójává vált, több millió mobil- és vezetékes ügyféllel. Ezenkívül nemzetközi szinten a 4iG a Nyugat-Balkán piacvezető távközlési szolgáltatója, montenegrói és albán leányvállalatai közel 2,6 millió ügyfelet szolgálnak ki.¹⁰

A 4iG és a Vodafone Group között megkötött megállapodás egy meghatározó tranzakció volt a magyar telekommunikációs piacon, amelynek értéke körülbelül 715 milliárd forintot tett ki. Az üzlet keretében a Vodafone Magyarország teljes infrastruktúrája, ügyfélportfóliója és a márka szellemi tulajdona is a 4iG tulajdonába került. A tranzakció révén a 4iG jelentős előnyökre tett szert, hiszen a Vodafone nemzetközi tapasztalatai és technológiai újításai új távlatokat nyitottak a magyar telekommunikációs piac számára.

Az elmúlt évek során a magyar telekommunikációs szektor jelentős változásokon ment keresztül, a piaci verseny pedig egyre intenzívebbé vált. A magyar telekommunikációs piac kettős szerepben tekinthető az állam szempontjából: egyrészt szabályozóként, másrészt piaci szereplőként. Az állam szabályozói tevékenysége magában foglalja a jogszabályok alkotását és a szektor felügyeletét, amelyet a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) végez, mint független szabályozó szerv. Az 1990-es évek rendszerváltását

⁹ Horváth Sebestyén - Miért stratégiai ágazat a távközlési szektor, és mi a helyzet Európa többi részében? <https://www.oeconomus.hu/oecofocus/miert-strategiai-agazat-a-tavkozlesi-szektor-es-mi-a-helyzet-europa-tobbi-reszenben/>, (2024.11.19.)

¹⁰ 4iG Csoport Cégbemutató, <https://www.4ig.hu/cegbemutato>, (2024.11.18.)

követően a piac liberalizációja lehetőséget adott hazai és külföldi magánvállalatoknak, hogy belépjenek a szektorba. Kezdetben az állam a piaci verseny fenntartására és az egyenlő feltételek biztosítására koncentrált. Az utóbbi években azonban az állam egyre inkább aktív piaci szereplővé vált, nemcsak szabályozóként, hanem magánvállalkozóként is jelen van. Az infrastruktúra fejlesztése és a nemzeti tulajdon arányának növelése stratégiai célként jelent meg. Ezzel az állam kettős szerepe egyensúlyt teremt a piaci verseny ösztönzése és a nemzeti érdekek védelme között, miközben az iparág modernizációját és digitalizációját is elősegíti.

Források jegyzéke:

- 4iG Csoport Cégbemutató, <https://www.4ig.hu/cegbemutato> (2024.11.18.)
- A magyarországi vezetékes távközlés kronológiája, https://www.hshe.hu/?page_id=5341 (2024.11.18.)
- A Vodafone Magyarország Zrt. 2015/2016. évi vállalati felelősségvállalási jelentése
- Bata Boglárka Viviana: A magyar telekommunikációs piac átalakulása, a Vodafone UPC felvásárlás. Budapesti Corvinus Egyetem, Szakdolgozat, 53-59.
- Horváth Sebestyén: *Miért stratégiai ágazat a távközlési szektor, és mi a helyzet Európa többi részében?* <https://www.oeconomus.hu/oecofocus/miert-strategiai-agazat-a-tavkozlesi-szektor-es-mi-a-helyzet-europa-tobbi-reszeben/> (2024.11.19.)
- Óriási bírsággal sújtotta a Vodafone-t és az MTelekomot a GVH. <https://www.vg.hu/cegvilag/2012/06/oriasi-birsaggal-sujtotta-a-vodafone-t-es-az-mtelekomot-a-gvh> (2024.11.18.)
- 10 éves a Vodafone. https://www.vodafone.hu/static/egyeni/prepaid/vodafonerol/magyarorszagon/sajtoanyagok/10evmagyarorszagon/letoltesek/Vodafone_Global_tortenete_roviden_fin.pdf (2024.11.18.)
- Lajtai Dániel: *Távközlés és kommunikáció ma.* <https://people.inf.elte.hu/paraszt/ladmaat/tavkozles.htm> (2024.11.18.)
- Tóth Tihamér (2010): A gazdasági versenyhivatal jelentősebb döntései a fogyasztók megtévesztése és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tárgyában a 2009. évben. *Iustum Aequum Salutare*, 1. sz. 29-56.
- 2/2023. (I. 9.) Korm. rendelet a Vodafone Magyarország Távközlési Zártkörűen Működő Részvénytársaság feletti irányítás megszerzésével

megvalósuló összefonódás nemzetstratégiai jelentőségűnek minősítéséről

- 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról
- 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről